

AUTOBIOGRAFIJA DRAGUTINA MARUŠIĆA

Bosiljka Janjatić, Institut za historiju radničkog pokreta Hrvatske, Zagreb, Opatička 10.

Životni put i djelo mnogih istaknutih pripadnika i rukovodilaca komunističkog pokreta između dva svjetska rata, a posebno njegova sindikalnog dijela, u nas su rijetko ciljem znanstvena istraživanja čiji bi rezultat bile monografije, bez obzira na to što su ti pojedinci bili i ostali važni sudionici mnogih zbivanja. Izrasli iz pokreta oni su u nj ugradili svoj život i djelo opredijelivši se uglavnom u mladosti za revoluciju i pripadnost Komunističkoj partiji. Razlozi za to su razni — od onih proizašlih iz položaja KPJ i organizacija pod njezinim utjecajem u to vrijeme do onih koji proističu iz teškoća istraživanja detalja iz života i rada pojedinaca i valorizacije njihova doprinosa pokretu u cjelini.

Poznato je da se KPJ, a i druge njezine organizacije, nalazila u dubokoj ilegalnosti ili stalno progonjena i onemogućavana. To vrijedi za njezine političke organizacije, ali u mnogome i za sindikate pod njezinim utjecajem. Zbog toga nema mnogo dokumenata proizašlih iz njezina rada, a i oni koji su dostupni često su manjkavi ili zbog ezopovskog jezika kojim su pisani ili zato što su samo štire informacije o određenom događaju.¹ Isto tako nema mnogo dokumenata ili su manjkavi o životu i radu tih istaknutih pojedinaca. Osobito se to odnosi na one pripadnike i rukovodioce komunističkog pokreta koji su to bili na relativno užem području ili u relativno kraćem razdoblju. Jedan od takvih jeste i Dragutin Marušić, nekoliko godina sekretar Saveza šivačko-odjevnih radnika iz sastava Ujedinjenoga radničkoga sindikalnog saveza Jugoslavije (URSSJ) za područje Hrvatske i Slavonije, član centralne uprave toga Saveza za cijelu Jugoslaviju; bio je i član Mjesnoga komiteta KPJ za Zagreb, član Zemaljskog biroa CK KPJ u zemlji — da se spomenu samo najvažnije njegove dužnosti. Sve te funkcije Marušić je imao u relativno kratkom vremenu tokom 1934. i 1935. godine, iako je u komunistički pokret ušao 1926. godine pristupanjem u Nezavisne sindikate; godine 1928. kad je postao članom KPJ u Gospiću, i u pokretu aktivno sudjeluje do smrti 1942. godine.

¹ O tom usp. Milovan Bosić, Izvori za istoriju Komunističke partije Jugoslavije 1919—1941, Beograd 1984.

O Dragutinu Marušiću postoji opsežniji članak Ivana Barbarića, »Revolucionarno djelovanje Drage Marušića u radničkom pokretu kao sindikalnog i partijskog funkcionera«, (Vinodolski zbornik 2, 1981, str. 193—221), a spominje se i u mnogim drugim člancima i raspravama, odnosno knjigama.² Međutim, mnogi podaci izneseni o Marušiću u spomenutom članku I. Barbarića, a i u nekim drugim radovima — zbog toga što autori nisu imali na uvid dokument koji se ovdje objavljuje u cijelosti — nisu precizni, pa niti točni. Biografija iz pera samoga D. Marušića, nastala vjerojatno potkraj 1935. ili početkom 1936. godine kad je morao zbog policijske provale u redove KPJ emigrirati, čuva se u fotokopiji, u fondu Kominterne u Arhivu CK SKJ u Beogradu (signatura KI 1935/187). Namjera je ovoga članka da ukaže na te manjkavosti u poznavanju života i djela D. Marušića, ali i da posredstvom njegovih vlastitih riječi ukaže na neka pitanja organizacije i akcije kako sindikata tako i KPJ u toku Marušićeva djelovanja u Zagrebu tokom 1929. i 1931. godine kao i 1934. i 1935. godine, koje razdoblje još uvijek nije do kraja objašnjeno.³

Dokumenat koji se objavljuje pisan je rukom, ima 4 i po stranice. Riječi koje nisu u potpunosti ispisane riješene su u uglastim zagradama, a dati su i neki opisi — podcrtavanje ili druge oznake vidljive na fotokopiji. U bilješkama su data i kratka najnužnija objašnjenja teksta.

*

Autobiografija: Dragutin Marušić

Rođen sam 15. X 1910. u Zagrebu.⁴ Roditelji potiču iz Hrvatskog primorja, iz poluseljačke porodice. Otac je bio preduzimač na građenju pruga, na kome poslu je 1913. poginuo od dinamične eksplozije. 1909. doselio je u Zagreb, gdje je sagradio kuću. Imam četvero braće i to: 2 brata od kojih je jedan građevni poslovođa i oženjen, drugi je građevinski radnik. Jedna sestra je učiteljica na višoj devojačkoj školi, a jedna svršena ali besposlena učiteljica bacila se 1934. sa tornja katedrale u Zagrebu. Životne prilike u kući bile su naročito teške i pored posedovanja kuće jer u vreme rata a po smrti oca nije bilo sredstava za život. Svršio sam 4. razreda osnovne škole i odma po završetku iste

² Usp. npr. B. Janjatović, Revolucionarni radnički pokret u Zagrebu 1929—1934. godine, Časopis za suvremenu povijest, 2/1983; Josip Broz Tito, Sabrana djela, knj. 2, Beograd 1977, str. 348 (gdje se navodi da je rođen 1903. i umro 1959. godine), knj. 3, str. 300 (gdje se kaže da je rođen 1910, dakle navodi se točna godina rođenja), knj. 4, str. 360 (gdje se navodi da je rođen 1910, a umro 1941); spominje se i u drugoj raznoj literaturi, osobito onoj koja govori o komunističkom pokretu u razdoblju tridesetih godina, ali se ne preciziraju podaci o njegovu životu i radu.

³ Isto. Vidi i: B. Janjatović, O nekim aspektima djelovanja KPJ u zagrebačkim sindikatima i preuzimanju vodeće uloge u URSSJ-u u razdoblju 1933—1941. godine, zbornik Revolucionarni radnički pokret u Zagrebu između dva svjetska rata, Zagreb 1968.

⁴ Ovaj se podatak ne navodi u spomenutom članku I. Barbarića. Usp. i bilj. 2.

dobio sam posao kao raznosač novina i koji posao sam radio godinu dana. Poslije sam bio uposlen na jednoj novogradnji za nošenje cigle i tu sam radio 5 mjeseci. Kada sam ostao besposlen stupio sam u krojački zanat u Januaru 1923. Koncem 1925. bio sam oslobođen i poslodavac me je momentalno otpustio. U februaru 1926.⁵ dobio sam uposlenje u tvornici odela u Zagrebu i sindikalno se organizovao.⁶ Otada počeo sam redovno pohađati sindikalne sastanke, čitao sam redovno novine i razne manje brošure o sindikalnom pokretu.⁷ 2. maja 1926. izbio je štrajk u istoj tvornici radi povišenja nadnica. Štrajk je trajao mjesec dana i završen delimičnim uspehom.⁸ Za vreme štrajka pohađao sam nekoliko sastanaka nelegalnih u jednoj šumi 10—15 ljudi, gdje nam je prikazana potreba izdržanja u borbi, uloga policije koja je naročito agresivno nastupala protiv štrajkaških straža, Po završetku štrajka nakon 14 dana rada otpušten sam kao nesposoban radnik. Bio sam besposlen 14 mjeseci i kroz to vreme sam otpao od članstva u sindikatu. Ne mogavši naći uposlenje u Zagrebu otputovao sam u Kragujevac gdje sam odma dobio uposlenje i sindikalno se organizovao. Ponovno sam počeo čitanjem radničke štampe i katkada koju legalnu knjigu. 1928. ostao sam besposlen i otputovao u Zagreb, gdje sam preko Berze rada dobio uposlenje u Gospiću.⁹ Odma[h] po dolasku u Gospić pomoću nekolicine drugova pokrenuo sam pitanje sindikalne organizacije i organizovali su se svi radnici. Sa strane članova Hrvatskoga sokola¹⁰ denun-

⁵ Podvučeno: U februaru 1926.

⁶ Podvučene riječi: i sindikalno se organizovao. Bila je to mehanička tvornica odijela — o kojoj piše i J. Cazi, Nezavisni sindikati, knj. III, sv. 2, Zagreb 1967, str. 522 i 523. Ne navodi gdje se ona nalazila.

⁷ To su vjerovatno bili sastanci u podružnici Saveza radnika šivačko-odjevne industrije i obrta Jugoslavije iz sastava Nezavisnih sindikata, koji su bili pod utjecajem KPJ.

⁸ O tom štrajku usp. J. Cazi, n. dj. Cazi navodi da je štrajk počeo 3. maja 1926. godine, te da je u njemu sudjelovalo 210 radnika. Intervenirala je Radnička komora i Inspekcija rada. Poslodavac je osobito bio protiv sindikalne organizacije jer da ona navodi radnike da se smatraju gospodarima u tvornici. Pokušao je slomiti štrajk uz pomoć štrajkolomaca i policijske konjice koja je intervenirala protiv štrajkaša. Štrajk je završen, ističe Cazi, nakon punih 25 dana s punim uspjehom radnika.

⁹ Ovaj podatak ispravlja pretpostavku iznesenu u spomenutom Barbarićevom članku da je Marušić došao u Gospić vjerovatno 1933. godine, poslije odluzenja vojnog roka.

¹⁰ Hrvatski sokol, po svojoj namjeni gimnastička organizacija, osnovana još 1874. godine. Nakon stvaranja Kraljevine SHS 1919. godine u Novom Sadu su se ujedinili svi sokolski savezi u zemlji u Sokolski savez Srba, Hrvata i Slovenaca sa sjedištem u Ljubljani. Taj je savez 1920. godine dobio ime Jugoslovenski sokolski savez. Međutim, zato što su u njemu prevladavale unitarističke koncepcije, ponovno je 1921. godine uspostavljen Hrvatski sokol. Godine 1929. izdan je zakon o osnivanju Sokola Kraljevine Jugoslavije, a cijela fizička kultura je podržavljena.

cirani smo policiji kao komunisti, koja nas je stala saslušavati, no intervencijom novaca omogućen nam je rad. Samnom se je upoznao jedan student, počeo me obrađivati i davati mi ilegalnu literaturu.¹¹ Nakon mjesec (1928)² dana rada uvukao me u jednu ćeliju i u glavnome rad u istoj kretao se oko ideološke izgradnje. Nakon 3. mjeseca rada ostao sam besposlen i otputovao u Zagreb. Nemogavši naći uposlenje otišao sam u Karlovac, Ogulin i našao posao u Šibeniku. Odma po dolasku pokušao sam pokrenuti među krojačkim radnicima pitanje sindikalne organizacije, u čemu nisam uspio i otputovao sam u Split. Tu nisam mogao uhvatiti vezu s part.[ijskom] organizacijom. U decembru 1928 pozvan sam od drugova u Gospić. Odma po dolasku preuzeo sam sindikalne poslove i počeo raditi u jednoj ćeliji. 1929. zabranjeni su sindikati.¹³ U to vreme otišla je nekolicina drugova iz mjesta i time je part.[ijska] organizacija bila znatno oslabljena. Uskoro je došao jedan član C.K. i posle njegovog odlaska formiran je M=K. u koji sam ušao sa funkcijom blagajnika i za rad na selu. Uspelo mi je formirati 2. ćelije u dva sela. Koncem 1929. ostao sam besposlen i otišao iz Gospića u Zagreb. Kako nisam mogao naći posao otišao sam u Sisak, Brod, Beograd i opet sam u Kragujevcu dobio posao. Veze s part.[ijskom] organizacijom nisam mogao dobiti i početkom 1930 otišao sam u Zagreb, gdje sam se uposlio.¹⁴ Ljude koje sam poznavao iz part.[ijskog] rada nisam mogao naći i tako sam stajao bez ikakve veze. U radionici u kojoj sam radio počelo se pokretati pitanje sind.[ikalne] organizacije kod Orsa.¹⁵ Ja sam se tome žestoko opirao, jer nisam [h]teo ići u socijal.[demokratske] sindikate. Posve slučajno dospela mi je u ruke neka revija u kojoj je bilo reči o »dečjoj bolesti komunista«.¹⁶ S(h)vatio sam tada da treba ići u socijal-demokratske sindikate i postao sam pobornik sind.[ikalnog] organizovanja i ujedno sam bio biran u ra-

¹¹ Vjerojatno je to bio Jakov Blažević, koji se sjeća Marušića u svojoj knjizi *Tražio sam crvenu nit*, Zagreb 1976. i spominje ga na str. 28.

¹² Podvučena brojka 1928. Ovim se mijenja podatak iz članka I. Barbarića da je Marušić postao članom KPJ 1930. godine.

¹³ Misli se na zabranu rada Nezavisnih sindikata koja je izvedena u cijeloj zemlji (osim Slovenije i Dalmacije — gdje ti sindikati tada nisu više radili zbog ranijih zabrana) u razdoblju između 9. i 12. siječnja 1929.

¹⁴ I ovaj podatak mijenja datum dolaska D. Marušića u Zagreb u članku I. Barbarića koji kaže da je stigao ponovno u Zagreb 1934. godine.

¹⁵ Nakon zabrane rada Nezavisnim sindikatima komunisti i njihovi simpatizeri u Zagrebu — tekstilci, članovi zabranjenih Nezavisnih sindikata, počeli su ulaziti u Opći radnički savez (ORS), koji su do tada vodili socijalisti iz grupe Vilima Haramine. O tome usp. Ljubica Petrović, *Revolucionarni sindikalni pokret u Zagrebu 1929—1932. godine*, zbornik *Revolucionarni radnički pokret u Zagrebu*, n. dj. str. 250.

¹⁶ Vjerojatno se radi o radu V. I. Lenjina, *Dječja bolest »ljevičarstva« u komunizmu*, koji je mogao biti objavljen u dijelovima u toj reviji. Možda se radi i o nekom drugom djelu s istim naslovom.

dionici za radioničkog povjerenika. Pošto sam se pokazao aktivan u radu bio sam kooptiran u sekcijску upravu i tamo sam počeo raditi na formiranju knjižnice u čemu sam uspio. Ujedno sam uspio nagovoriti neke drugove koji su ranije radili u »nezavisnim sind.[ikatima]« da su ušli u Ors. Zajedno sa njima počeo sam raditi na ujedinjenju sekcija odjevnih radnika i u tome pravcu smo razvili akciju među članovima. Time smo ujedno pripremali teren za prelaz u Urs kao masovniju sind. [ikalnu] organizaciju.¹⁷ U maju 1931. otišao sam u vojsku. Nakon godinu dana uspeo mi je stvoriti 2 ćelije. Da bi si olakšao rad nisam htio ići u radionicu kao zanatlija, već sam nastojao raditi najteže poslove i vršio sam stalno stražu. To mi je u mnogočemu pomoglo zadobiti poverenje ostalih vojnika.¹⁸ Ja sam radio u obe ćelije i držao predavanja po raznim temama, do literature nisam mogao doći. Uspelo nam je u dva navrata pobuniti vojnike, jednom zbog prekorednih vježbi kada smo odbili da legnemo. Zbog toga kažnjen sam sa ostalima sa 2 dana zatvora. Drugi puta odbili smo da stojimo na suncu po kazni i tada sa ostalima kažnjen sam sa 2 dana zatvora. Po izlasku iz vojske ostao sam besposlen. U tome međuvremenu izvršen je u jesen 1931. prelaz krojača u Urs. Organizacija stajala je slabo i brojila 30—40 članova i pretila joj je gotovo likvidacija. Uprava podružnice donela je odluku postaviti plaćenog sekretara i ja sam postavljen na to mjesto.¹⁹ Ujedno je izašla iz zatvora jedna drugarica sa kojom sam radio u Gospiću 1929. Ona me je povezala sa part.[ijskom] organizacijom i ušao sam u jednu ćeliju na sindikatima. Nakon par mjeseci uvučen sam u rajonski komitet, u kome sam imao pored sindikalnog pitanja i vezu sa 2 ćelije koje su radile na sindikatima. Rad u R.[ajonskom] K.[omitetu] bio je vrlo slab jer nismo od tadanjeg M.[jesnog] K.[omiteta] dobivali gotovo nikakvih direktiva²⁰, a kako se njegov rad kretao u sindikatima u mnogome je

¹⁷ Urs — Ujedinjeni radnički sindikalni savez Jugoslavije (URSSJ). I taj su savez vodili socijalisti, ali oni iz grupe Živka Topalovića. ORS je od osnivanja URSSJ-a 1925. godine bio u njegovu sastavu, ali se 1929/1930. godine zbog osobnih i drugih razilaženja odcijepio od URSSJ-a. Usp. o tome J. Cazi, S puta reformizma na put klasne borbe. URSSJ i rad komunista u njemu 1929—1934, Zagreb 1977; B. Janjatović, Politika Hrvatske seljačke stranke prema radničkoj klasi, Hrvatski radnički savez 1921—1941. godine, Zagreb 1983, gdje je spomenuta i ostala relevantna literatura.

¹⁸ Nije se moglo ustanoviti gdje je Marušić služio vojsku.

¹⁹ Usp. o prijelazu krojačkih radnika iz ORS-a u URSSJ u J. Cazi, Razvoj sindikata u sklopu Ujedinjenoga radničkog sindikalnog saveza Jugoslavije, Zagreb 1980, str. 400, 422 i dalje. Marušić je vjerojatno postao sekretarom podružnice u toku 1932. godine ili početkom 1933.

²⁰ O radu Mjesnog komiteta KPJ u to vrijeme usp. B. Janjatović, Revolucionarni radnički pokret u Zagrebu 1929—1934, n. dj.

bio apsorbovan borbom sa Škorićevom grupom.²¹ U decembru došlo je do provale i jedan drug koji je ranije pripadao grupi Škorić otišao je prije provale na drugi posao, drugi je morao bježati, a ja sam nastavio bez veze raditi sa 3 ćelije.²² U to vreme došao je u zemlju Mujkić²³ i jedan čovjek došao mi je reći da je donesena odluka da uđem u sindikalnu komisiju u koju bi ušao i Škorić. Ja sam odbio da radim sa njime. To sam motivirao time da se ne slažem sa njegovim radom u sindikatima, da nemogu raditi sa onim ljudima koje on okuplja oko sebe a koji su dobrim delom u službi socijaldemokrata, a ujedno nisam znao dali je to redovna part.[ijska] veza, pošto sam znao da čovjek koji nije došao nije član part.[ije]. Malo docnije po povratku jednog druga iz zatvora formiran je M.[jesni] K.[omitet] u koji sam ušao i ja.²⁴ Nadalje sam držao vezu sa 3 ćelije, imao sam sindikalni rad i blagajnu M.[jesnog] K.[omiteta]. Naskoro smo formirali R.[ajonske] K.[omitete] i oba člana M. [jesnog] K.[omiteta] su otišli na druge poslove, a kooptiran je jedan drugi. U to sam učestvovao ispred M.[jesnog] K.[omiteta] na pokrajinskoj konferenciji.²⁵ Odmah po istoj pripremili smo rajonske i mesnu konferenciju i biran sam opet u M.[jesni] K.[omitet] Naskoro je sekretar M.[jesnog] K.[omiteta] provaljen i ja sam preuzeo tu dužnost. U to je formirana sindikalna komisija u koju sam ušao ispred M.[jesnog] K.[omiteta]²⁶ Drugi član M.[jesnog] K.[omiteta] bio je zauzet radom tako da sam jedno vreme sam obavljao sve poslove, dok se nije

²¹ Dragutin Škorić, tipografski radnik, sindikalni funkcioner te suradnik i urednik brojnih listova i časopisa koji su tada izlazili u Zagrebu. Bio je više puta hapšen kao član KPJ. U čemu je bio sukob Marušića i Škorića ne može se za sada ustanoviti. O Škoriću usp. zbornik Radnički pokret Hrvatskog primorja, Gorskog kotara i Istre, Rijeka 1970, str. 61 i dalje; vidi i Josip Broz Tito, Sabrana djela, knj. 2, str. 362.

²² Bila je to provala potkraj 1933. godine kad je u Zagrebu uhapšena manja grupa komunista i njihovih simpatizera. Vidi o tome B. Janjatović, Revolucionarni radnički pokret u Zagrebu 1929—1934, n. dj.

²³ Mesud Mujkić, bravarski radnik, poznati sindikalni funkcioner u Zagrebu 1927. godine, član KPJ od 1925, završio je 1927—1930. Komunistički univerzitet nacionalnih manjina zapada u Moskvi, tada je stigao u zemlju kao instruktor CK KPJ.

²⁴ Možda se to radi o formiranju Mjesnoga komiteta KPJ u svibnju 1934. godine. Ako je tome tako onda se mijenjaju podaci u radu B. Janjatović, Revolucionarni radnički pokret u Zagrebu 1929—1934. godine, n. dj. str. 23, pa izlazi da tada nije bio u Pokrajinski komitet KPJ izabran D. Marušić nego u Mjesni komitet.

²⁵ Pokrajinska konferencija KPJ za Hrvatsku i Slavoniju održana je početkom urjna 1934. godine Usp. Josip Broz Tito, Sabrana djela, knj 2, str. 250.

²⁶ Mjesna zagrebačka konferencija KPJ održana je u rujnu 1934. godine. Arhiv CK SKJ, KI 1934/416. Na toj je konferenciji obrazovana i mjesna sindikalna komisija, a njezini su članovi istupili na Pokrajinskoj konferenciji URSSJ-a za Hrvatsku i Slavoniju 30. rujna 1934. godine.

izvršila kooptacija u M.[jesni] K.[omitet]. Učestvovao sam na velikoj IV. Z.[emaljskoj] K.[onferenciji] svadbi.²⁷ U februaru 1935. pao sam u zatvor po liniji C.[rvene] P.[omoći]²⁸ Teretio me je Rusak²⁹ da sam mu dao 2800 din i da sam član M.[jesnog] K.[omiteta]. U momentu hapšenja ja bio na pregovorima u Oroslavju u jednoj tvornici i agenti su me doveli u Zagreb.³⁰ Na saslušanju nisam priznao ništa, na suočenju sa Rusekom koji je u detalje opisao kako smo se sastajali i kada smu mu novac davao, nisam priznao ništa. Nisam bio tučen, a držim zbog toga jer je isti dan u Oroslavju stupilo u štrajk 1.700 radnika u znak protesta zbog mog [h]lapšenja.³¹ Nakon 3. dana zatvora stupilo je u Zagrebu u štrajk u znak protesta 500 radnika.³² Na sudu nisam priznao ništa i nakon 4. mjeseca zatvora pušten sam na slobodu. Ponovo sam preuzeo mjesto sekretara na sindikatu.³³ Ušao sam u Z.[emaljski] B.[iro] i tu

²⁸ Crvena pomoć bila je sekcija Međunarodne organizacije za pomoć borcima revolucije. Za područje Jugoslavije osnovana je početkom prosinca 1923. godine kao legalna organizacija kojom je rukovodila KPJ. Međutim, poslije 1929. godine radila je ilegalno jer je potpala pod udar zloglasnog Zakona o zaštiti države. Ta je organizacija skupljala materijalnu pomoć za uhapšene, suđene i zatvarane revolucionare i njihove porodice. Obavještavala je javnost o položaju tih revolucionara i njihovih porodica.

²⁹ Antun Rusek, član Mjesnoga komiteta KPJ za Zagreb, uhapšen je 18. II 1935. godine zbog rada u Crvenoj pomoći zajedno sa Stanislavom Čagljevićem i Zorom Nikolić. Na saslušanju je rekao: »da je od Nikolić Zore dobio nalog da ima običi funkcionare Radničkih sindikata u Zagrebu, a naročito Marušića Dragutina, sekretara šivačko-odećnih radnika u pogledu priloga za Crvenu pomoć. Marušiću da je razjasnio važnost Crvene pomoći i zamolio ga za pripomoć od Saveza kojemu je Marušić sekretar, te da mu je Marušić u nekoliko navrata u navedenu svrhu dao sumu od 2.800 din«. Arhiv Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske, Policijski kartoni br. 4047.

³⁰ O tim pregovorima usp. B. Janjatović, Sindikalni pokret u Hrvatskoj u razdoblju 1933—1936. s obzirom na politiku KPJ, Časopis za suvremenu povijest, 1/1970, str. 117. Marušić je pregovarao u tvornici »Ivančica«.

³¹ Isto, Bilo je to 19. II 1935. u 19,30 na večer, a nastavljeno je protestiranje i 20. II 1935. godine. Štrajkali su radnici sve tri tekstilne tvornice u Oroslavju; podvučene riječi od »u Oroslavju« do »[h]lapšenja«.

³² To su bili radnici tekstilne tvornice Hermann Pollack u Zarebu koji su štrajkali 21. II 1935. Isto. Podvučene riječi »u Zagrebu«.

³³ Sekretar Saveza šivačko-odjevnih radnika iz sastava URSSJ-a Marušić je postao vjerojatno u ožujku 1934. godine. Usp. J. Cazi, Razvoj sindikata u sklopu URSSJ-a, n. dj. str. 424.

²⁷ Četvrta zemaljska konferencija KPJ, »svadba« u jeziku ilegalnih dokumenata KPJ, održana je potkraj prosinca u Ljubljani. Na njoj je Marušić izabran za kandidata za člana CK. Usp. Josip Broz Tito, Sabrana djela, knj. 2, str. 240, 253, 286, 348 i dalje.

sam imao rad sa sind.[ikalnom] komisijom i ženskom komisijom.³⁴ Radi mnogo poslova koje sam morao vršiti na sindikatu u radu Z.[emaljskog] B.[iroa] malo sam učestvovao. U sindikatima učestvovao sam u svim akcijama bio sam član centralne uprave saveza šivača, i pokrajinskog odbora Ursa u Zagrebu.³⁵ Za vreme rada u sindikatu kao sekretar vodio sam 26 manjih i većih štrajkova i 7 akcija za povišenje nadnica bez štrajka.³⁶

Krajem 1935. oženio sam se sa studentkinjom agronomije Marom Uzelac s razloga, jer je imala izgon iz Zagreba i da na taj način isti ukine. Ista bila je dva puta pred sudom o oba puta rešena. Jednom je tučena. U zatvoru nije ništa priznavala. Sada je u zatvoru.

2. decembra 1935. provaljen sam i utekao pred policijom.³⁷ Mislim da bi mi trebao jedan trogodišnji kurs ili jedan sindikalni.

SUMMARY

BOSILJKA JANJATOVAČ: AUTOBIOGRAPHY OF DRAGUTIN MARUŠIĆ

The author speaks about life of Dragutin Marušić, a prominent member of communist movement and revolutionary. According opinion of our author, there are many inaccuracies in contributions of some authors which had wrote yet about him. Some errors are caused by uncomplete knowledge of his personal documents. For better understanding of Dragutin Marušić's life here is also his own »Autobiography« from 1935 or 1936 which is perserved in Archives of Party's Central Comitee in Belgrad. Autobiography offers also some materials about organisation of syndicate and communist party in Zagreb in the years 1929, 1931, 1934 and 1935.

³⁴ Zemeljski biro — Zemбилj, formiran je poslije lipanjskog plenuma CK KPJ održanoj u Splitu 1935. godine na osnovu zahtjeva izraženih i na četvrtoj zemaljskoj konferenciji i na Splitskom plenumu da rukovodstvo KPJ prijeđe u zemlju. O tome usp. Pregled istorije SKJ, Beograd 1963, str. 216.

³⁵ Vidi bilj. 33. Podvučeno: »u radu Z. B. malo sam učestvovao«.

³⁶ O tim štrajkovima usp. B. Janjatović, Sindikalni pokret u Hrvatskoj u razdoblju 1933—1936, n. dj.

³⁷ To je bilo nakon velikih provala u partijsku organizaciju u zemlji, kad su uhapšeni mnogi članovi Zemeljskog biroa, Pokrajinskoga komiteta KPJ u Hrvatskoj, Mjesnoga komiteta KPJ za Zagreb, ali i brojni drugi komunisti širom zemlje — njih oko 1.000 Vidi Pregled SKJ, n. dj. str. 217.